
Eötvös Loránd Tudományegyetem

Informatikai Kar

Komputeralgebra Tanszék

Pszeudovéletlen sorozatok mértékei és konstrukciói

Szerző:

Kovács Levente

programtervező informatikus BSc

Témavezető:

Dr. Tóth Viktória

egyetemi adjunktus

Komputeralgebra Tanszék

Budapest, 2019

Tartalomjegyzék

1 Bevezető

1.1 Történeti betekintés

Véletlen sorozatok generálására sok modern területnek igénye van (pl.: statisztika, szimulációk, kriptográfia). Számítógéppel azonban nem lehetséges valódi véletlen számokat generálni, ezért pszeudovéletlen eljárásokra hagyatkozunk. Cél az, hogy olyan eljárásokat használjunk melyek statisztikailag véletlennek tűnnek, attól függetlenül, hogy egy determinisztikus rendszer generálja az eredményt.

Az ilyen sorozatokra való igény először Gilbert Vernam munkájának következménye. 1917-ben Vernam feltalálta a one-time pad titkosítási eljárást. Az üzeneteket telegráfon bitenként továbbították, viszont az eredeti adatot valamilyen kulcs segítségével megváltoztatták (amit aztán a fogadó fél a kulcs ismeretében vissza tud fejteni). Ha le is hallgatták a küldött adatot, akkor a kulcs nélkül nem lehetett tudni, hogy mi volt az eredeti üzenet.

1949-ben Claude Shannon, matematikus, bebizonyította a fenti eljárásról, hogyha egy jó sorozatot használunk kulcsnak, akkor az eredeti és a titkosított bitsorozat között nem lehet semmiféle összefüggést találni. Ennek következménye, hogy a Vernam-féle one-time pad eljárást nem lehet feltörni, ha megfelelő, egyszer használatos kulcsokat használunk.

Az is igaz azonban, hogyha nem megfelelő kulcsokat használunk (pl. többször használjuk a kulcsokat), akkor a titkosítás könnyen törhető. A fő nehézség tehát a one-time pad használatánál, hogy nagy méretű véletlen bitsorozatokat kell előállítani kulcsoknak.

Az ilyen sorozatok előállításához régen fizikai eszközöket használtak, pl. diódákat. A problémája az ilyen eszközöknek, hogy külső tényezők is befolyásolják a véletlenséget, és meghibásodás is történhet. Ezért nagyon fontos, a véletlenség vizsgálása különböző statisztikai tesztekkel, ami azonban időigényes. Emiatt jobb, hogyha "csak" pszeudovéletlen sorozatokat állítunk elő. Így elkerülhető a

statisztikai tesztelés, mivel bizonyítottan jó véletlen tulajdonságokkal rendelkező sorozatot kapunk.

A pszeudovéletlen tulajdonságok mérésével sok évtizede foglalkoznak matematikusok. Elsőként Émile Borel definiálta végtelen bináris sorozatokra a pszeudovéletlenség normalitás mértékét. Később Solomon Wolf Golomb és Donald Knuth próbálkoztak a pszeudovéletlenség matematikai fogalmának definiálására. Ennek a definíciónak alapvető gyengeségei voltak, ezért ezt ma már nem nagyon használják. Ezután Andrej Nyikolajevics Kolmogorov és Gregory John Chaitin bonyolultságelméleti irányból közelítették meg a problémát, de a gyakorlatban ezek a fogalmak nem kaptak nagy jelentőséget, mivel alkalmazásuk nem jól kivitelezhető.

Ezen próbálkozások inspiráltak egy új, konstruktív megközelítést a pszeudovéletlenség vizsgálatára. Christian Manduit és Sárközy András megközelítése az volt, hogy léteznek olyan sorozatok, melyekről bizonyítható, hogy statisztikailag erős véletlen tulajdonságokkal rendelkeznek (más szóval: erős pszeudovéletlen tulajdonságúak), így az utólagos tesztelés elkerülhető. Ez a fajta vizsgálat az évek során egyre szélesebb körben alkalmazott.

1.2 A program célja

A programom célja, hogy a fent említett konstrukció keretén belül vizsgáljak különböző pszeudovéletlen sorozatokat. A vizsgált konstrukciókat két csoportból válogattam. Egyik kategóriába matematikai hátterű sorozatok tartoznak, melyeknek működése főként számelméleti ismereteken alapulnak. A másik csoport az iparban széles körben használt pszeudovéletlen generátorok, amik nem feltétlenül matematikai hátterűek.

A programban lehetőség nyílik a pszeudovéletlen konstrukciók kipróbálására, és a generált sorozatok vizsgálatára a statisztikai mértékek szerint. A sorozatokat ki is próbálhatjuk a Vernam-féle one-time pad titkosítási eljárással.

2 Felhasználói dokumentáció

A program pszeudovéletlen sorozatkonstrukciók kipróbálására és a sorozatok vizsgálatára készült a statisztikai mértékekkel.

2.1 Rendszerkövetelmények

2.2 Futattás

2.3 Menürendszer

A menürendszer pontjainak 3 fő csoportja van, ezek:

- Alapvető funkciók: Kilépés, vissza a főmenübe
- Konstrukciók: A konstrukciók kipróbálása
- Tesztelés: Mértékek és titkosítás

2.3.1 Főmenü

Amikor a program elindul a felhasználót a főmenü fogadja. Itt elérhető az összes megvalósított konstrukció almenüpontja és a mértékek, illetve titkosításé is.

Kilépni a program jobb felső sarkában található "X" gombbal, vagy a főmenüben található "Kilépés" gombbal lehet.

Konstrukciók

Ez a pont csak alapvető segítséget nyújt a különböző konstrukciók kipróbálásához. Részletes leírása az algoritmusoknak a fejlesztői dokumentációban találhatóak.

2.3.2 Legendre szimbólumos konstrukció

Ez a konstrukció a Legendere szimbólumon alapul, melynek véletlen tulajdonságait régóta vizsgálják. Mauduit és Sárközy ezen a sorozaton vizsgálta először 1997-ben a véges bináris sorozatokra készített jól-eloszlás és korreláció-mértékeket [C. Mauduit, A. Sárközy, On finite pseudorandom binary sequences I: The measures of pseudorandomness, the Legendre symbol].

Szükséges paraméterek:

1. **A sorozat hossza**

   A sorozat hosszát bájtokban kell megadni, tehát az 1 bájt hosszú sorozat 8 bitet foglal magába. Bármennyi lehet.

2. **Prímszám**

   Egy olyan prímszámra van szükségünk a konstrukcióhoz, mely legalább 16-szor nagyobb mint a sorozat hossza (bitben megadott méret esetén 2-szer nagyobb). Az is kell, hogy a 2 legyen primitív gyök modulo prím. A "Generálás" gombbal a program megkeresi a legkisebb olyan prímet mely a fenti feltételeknek megfelel. A "Következő" gombbal ugorhatunk a következő legkisebb jó prímre.

3. **A konstrukcióhoz használt polinom fokszáma**

   A fokszám nem lehet túl nagy függően a prímszámtól, de túl kicsi sem. Az alsó határ jelen megvalósításban 2-nek, a felső $5 \cdot \sqrt[10]{p}$-nek lett megszabva, ahol p a használt prímszám. Polinom fokszámot generálhatunk a fenti intervallumban a "Generálás" gombbal.

4. **A polinom**

   A konstrukció jó működéséhez szükséges, hogy olyan polinomot válasszunk, amelynek csak egyszeres gyökei vannak. Emiatt a polinomot a gyökeinek felsorolásával reprezentáljuk, ezeket a szóközzel elválasztva kell felsorolni a szövegmezőben. A fokszámmal megegyező számú gyököt kell megadni. Lehetőség van polinom generálására is, ekkor a program legenerál egy az előző pontban megadott fokszámú polinomot.

Ha fenti paramétereket megadtuk, akkor a "Sorozat generálása" gombra kattintva megkapjuk az eredményét a Legendre konstrukciónak a kapott bemenetre.

2.3.3 RC4 konstrukció

Az RC4 konstrukciót Ron Rivest fejlesztette ki az 1987-ben viszont eredetileg üzleti titok volt. 1994-ben azonban kiszivárgott az algoritmus leírása. A működése egyszerű és gyors, ezért használata széles körben elterjedt, viszont vannak rossz tulajdonságai.

Szükséges paraméterek:

1. **A sorozat hossza**
   A sorozat hosszát bájtokban kell megadni. Bármennyi lehet.
2. **A kulcs**
   A kulcs változó méretű lehet, ez alapján fog történni a generálás. Tipikusan 40-2048 bit hosszú a kulcs. Ez a megvalósítás egy szöveget vár kulcsnak, így átfogalmazva a feltételt legalább 5, maximum 256 karakter hosszú lehet a kulcs.

A fenti paraméterek megadása után megtekinthetjük az RC4 konstrukció által generált sorozatot a "Sorozat generálása" gombbal.

2.3.4 Additív karakteres konstrukció

Ezt a konstrukciót Mauduit, Rivat és Sárközy vezették be [C.Mauduit, J.Rivat, A.Sárközy, Construction of pseudorandom binary sequences using additive characters].

Szükséges paraméterek:

1. **A sorozat hossza**
   A sorozat hosszát bájtokban kell megadni. Bármennyi lehet.

2. **Prímszám**

   Ebben a konstrukcióban a prímszám nagyságára nincs igazi nagyságrendi követelmény. A "Generálás" gombbal a legkisebb, sorozat hosszánál nagyobb, prímszámot adja vissza. A "Következő" gomb megkeresi az első jelenleginél nagyobb prímet.

3. **A konstrukcióhoz használt polinom fokszáma**

   Hasonlóan a Legendre konstrukcióhoz, a fokszámtól elvárjuk, hogy ne legyen túl nagy vagy túl kicsi. Az alsó határ jelen megvalósításban 2-nek, a felső $5 \cdot \sqrt[10]{p}$-nek lett megszabva, ahol p a használt prímszám. A "Generálás" gombbal egy fokszámot kapunk a fenti intervallumból.

4. **A polinom**

   A Legendre konstrukcióhoz hasonlóan fontos, hogy a polinomnak csak egyszeres gyökei legyenek. Ezért a polinomot legenerálhatjuk úgy, hogy a gyökeit soroljuk fel, szóközzel elválasztva. A fokszámmal megegyező számú gyököt kell megadni. Lehetőség van polinomot generálni a fenti követelményeknek eleget téve a "Polinom generálása" gombbal.

2.3.5 ChaCha20 konstrukció

A ChaCha20 egy stream cipher eljárás, mely a Salsa20 egy változata. Mindkét algoritmust Daniel J. Bernstein német-amerikai matematikus, kriptológus fejlesztette ki. A Salsa változatot 2005-ben tervezte, 2007-ben publikálták először [https://cr.yp.to/snuffle/salsafamily-20071225.pdf], az eSTREAM projekt keretében belül. A ChaCha változat 1 évvel később, 2008-ban lett publikálva, célja az volt, hogy növelje a lavinahatást és ugyanolyan, vagy picit jobb teljesítményű legyen mint a Salsa.

Mindkét eljárás eszközei a bitenkénti XOR (kizáró vagy), a 32-bites összeadás mod 2^{32}, és a konstans távolságú forgatás egy belső állapoton, ahol az állapot 16 db 32-bites adatból (szóból) áll. Csak ezen műveletekkel az algoritmus kivédi az időzítéses támadásokat. Ez olyan támadás, ahol a támadó fél a futtató rendszer hiányosságait kihasználva (tehát nem a szoftver implementációja a baj)

a kriptográfiai algoritmus futási idejéből próbálja feltörni a rendszert, mivel a bemenettől függhet a futási idő. Csak fix 32-bites műveleteket használva a futási idő megegyezik minden bemenetre, mivel az algoritmus fixen 20 menetben végzi fel a fenti műveleteket és a műveletek száma is fix minden menetben.

A ChaCha algoritmus állapotrendszerének és algoritmusa részletes leírása a fejlesztői dokumentációban található. Jelen megvalósítás az RFC 8439-ben [https://tools.ietf.org/html/rfc8439] definiáltakat követi melyet az IRTF publikált 2018-ban, de ezen kívül több változata van az algoritmusnak, főként a körök számára vonatkozóan.

A szükséges bemenetek:

1. **A sorozat hossza**

   A sorozat hosszát bájtokban kell megadni. Bármennyi lehet.

2. **Kezdőállapot**

   A kezdőállapot 16 darab 32 bites szóból áll, jelen implementációban az egyszerűbb használat miatt 16 darab előjel nélküli 32 bites egész számot jelent. Az állapot 4 részre bomlik, ebből az egyik kategória konstans, 4 darab szóval, így ezt nem kell megadni. A maradék 3 csoport 12 szavát kategóriánként kell megadni:

   (a) *Kulcs*

   Ez 8 darab állapotot fed le. Jelen esetben 8 darab számot kell megadni a $[0, 2^{32} - 1]$ intervallumban. Tudunk kulcsot generálni a fenti intervallumból vett számokkal a "Generálás" gombra kattintva.

   (b) *Számláló*

   A jelen megvalósításban ez egy szót fed le (van verzió, ahol 64 bites a számláló, vagyis 2 szót foglal le), a megvalósításban ez minden "körében" az algoritmusnak növelődik, mondhatni számolja az iterációkat. Egy számot kell megadni a $[0, 2^{32} - 1]$ intervallumban.

   (c) *Egyszer használatos kulcs (nonce)*

   Ez a maradék 3 szót foglalja magában. Ez a kulcs azért van külön

kategóriában mert ezt a kulcsot csak egyszer lehet használni egy titkosított kommunikációban, hogy kivédje az újraküldéses támadásokat. Ez általában egy tetszőleges szám, de mindig más. Jelen megvalósításban ez 3 darab szám megadása a $[0, 2^{32} - 1]$ intervallumban. Generálhatunk ilyen egyszer használatos kulcsot a fenti intervallumból vett számokkal a "Generálás" gombra kattintva.

2.4 Mértékek

Ezen része a programnak az átlagos felhasználónak nem feltétlenül tud sokat nyújtani. Ahhoz, hogy a mértékek eredményeit értelmezni tudjuk szükséges a formulákról és a jelentésükről való ismertség megszerzése. Ezen ismeretek alapjait a fejlesztői dokumentációban részletezem, a dokumentáció ezen részén csak röviden foglalom össze a program funkcióit.

Három fő mértékünk van:

1. **Jól-eloszlás**
2. **Normalitás**
3. **Korreláció**

Ezekből kettőt közvetlen ki tudunk számolni, de a harmadikra csak közelítő értéket ad a program, mivel a számolás műveletigénye olyan nagyságrendeket ér el, hogy ennek kivárása rengeteg időbe telne a szakdolgozat keretein belül.

A számolási paraméterek:

1. **A vizsgálandó sorozat**
   A sorozat, melyre ki szeretnénk számolni a mértékeket. Korábban mentett sorozat betölthető a "Sorozat betöltése" gombbal, de saját magunk is írhatunk be tetszőleges sorozatot.
   A jól-eloszlás és a normalitás mértékek számolásához további paraméter nem szükséges, ezeket kiszámolhatjuk a "Számolás" gombbal.

2. **A k-ad rendű korreláció közelítésének rendje és menetszáma**
   Ennek a mértéknek a számolása, mint fent említettem, túlságosan nagy műveletigényű a dolgozat keretein belül, ezért csak közelítő eredményt adunk a k-ad rendű korrelációra (gyakorlatilag ezeknek a maximuma a korreláció mérték). Meg kell adnunk, hogy hányad rendű korrelációt szeretnénk vizsgálni, és hogy hány menetes a számolás (hányszor próbálkozik új sorozattal). Hasonlóan a többi mértékhez, a "Számolás" gombbal tudjuk elkezdeni a műveletet.

2.5 One-time pad titkosítás

A One-time pad eljárásnak széleskörű alkalmazásai vannak a titkosításokban. Gilbert S. Vernam fejlesztette ki, és elméletben tökéletes titkosságot nyújt megfelelően véletlen bemenő paraméter esetén.

Használatához először egy titkosítandó szöveget kell megadni, mely a magyar billentyűzet legtöbb betűjét tartalmazza. Kivételek a ritkán használt szimbólumkarakterek mint pl. a ''', teljes listát a fejlesztői dokumentáció tartalmazza. A titkosításhoz használt bitsorozatot kell még megadni, mely fontos, hogy legalább olyan hosszú legyen, mint a bemenő szöveg karaktereinek számának 7-szerese. Eredményként a titkosított szöveget kapjuk a fenti karakteres formában.

Bemenő paraméterek:

1. **Titkosítandó szöveg**
   A szöveget amit titkosítani szeretnénk, a magyar billentyűzet legtöbb karakterét tartalmazhatja. Hosszúsága bármennyi lehet.

2. **Titkosító bitsorozat**
   A bitsorozat mely a titkosítás kulcsaként szolgál. Betölthető korábban lementett sorozat a "Sorozat betöltése" gombbal, de magunk is írhatunk be sorozatot. Fontos, hogy a bitsorozat hossza legalább annyi legyen, mint a titkosítandó szöveg karakterszámának 7-szerese. A titkosítást különben nem lehet elvégezni.

Ezután a "Szöveg titkosítása" gombra kattintva lefuttathatjuk a titkosítást és megtekinthetjük az eredményt a "A titkosított szöveg" fülnél. Ezt a szöveget visszafejthetjük az eredetivé, ha az eredeti kulcsként használt bitsorozattal újra lefuttatjuk a titkosítást a titkosított szövegen.

3 Fejlesztői dokumentáció

3.1 Konstrukciók

3.1.1 Legendre konstrukció

Ismertető

Def.: Ha p egy prímszám, és $a \in \mathbb{Z}$, akkor az $\left(\frac{a}{p}\right)$ Legendre-szimbólum értéke:

$$\left(\frac{a}{p}\right) = \begin{cases} 1 & \text{ha } a \text{ kvadratikus maradék modulo } p \text{ és } a \not\equiv 0 \pmod{p} \\ -1 & \text{ha } a \text{ nem kvadratikus maradék modulo } p \\ 0 & \text{ha } a \equiv 0 \pmod{p} \end{cases}$$

A Legendre-szimbólum véletlenségét már régóta vizsgálták, ez volt a motiváció a konstrukció megvalósítására.

Algoritmus

1. Vegyünk egy olyan p prímet, hogy a 2 legyen primitív gyök modulo p
2. Vegyünk egy olyan $f \in \mathbb{F}_p[x]$ polinomot, melynek csak egyszeres gyökei vannak, és foka nem túl nagy p-hez képest
3. k hosszú sorozat esetén a $(e_0, e_1, ..., e_{k-1})$ sorozat n. tagja:

$$e_n = \begin{cases} \left(\frac{f(i)}{p}\right) & \text{, ha } f(i) \nmid p \\ 1 & \text{, ha } f(i) \mid p \end{cases}$$

Extra követelmények

Ha egy n hosszú sorozatot szeretnénk generálni, akkor a használt p prímre legyen igaz, hogy $p > 2n$. A polinom fokszáma szeretnénk, ha nem lenne túl kicsi, és a

felső határt p-hez viszonyítva kell megadni. Jelen megvalósításban ha k a polinom fokszáma, akkor legyen $2 \leq k \leq 5 \cdot \sqrt[10]{p}$.

3.1.2 RC4 konstrukció

Ismertető

Az RC4 stream cipher algoritmus a bájt hosszúságú bitsorozatok egy permutációjának előállításával kezdődik, ami egy kulcssorozat segítségével történik. Ez a key-scheduling fázisa az algoritmusnak.

Ez után következik a tényleges sorozat generálás. Ameddig kell a sorozatot generálni (pl. hossz alapján), addig az algoritmus lépésenként keveri a bájtok sorrendjét, és közben egy bájtnyi kimenetet generál.

Ebben a megvalósításban a klasszikus, módosítások nélküli algoritmust valósítottam meg, hogy ez hogyan viszonyul a megvalósított mértékekhez. A módszernek több változata van, amik javíthatják a véletlenségét a generált sorozatnak.

Algoritmus

1. Töltsünk fel egy 256 elemű S tömböt úgy, hogy i. indexére: $S[i] := i$. 0-tól indexelünk, és gyakorlatilag az összes 8 hosszúságú bitsorozatot kell előállítani
2. Adjunk meg egy n méretű K (ebben a megvalósításban egy n karakterű ASCII kódolású szöveg) kulcstömböt, ahol $1 \leq n \leq 256$
3. Ez az algoritmus key-scheduling fázisa. Legyen $i, j := 0$, majd:
   (a) Legyen $j := (j + S[i] + K[i \bmod n]) \bmod 256$
   (b) Cseréljük ki $S[i]$ és $S[j]$ értékét
   (c) Inkrementáljuk i-t, ha $i < 256$, akkor ugorjunk vissza (a)-ra

4. Ez a sorozatgeneráló fázis. Legyen $i, j := 0$, n-szer kell generálni 1 bájtnyi kimenetet, tehát ennek követésére legyen $l := 0$, majd:

   (a) Legyen: $i := (i + 1) \bmod 256$, majd $j := (j + S[i]) \bmod 256$

   (b) Cseréljük ki $S[i]$ és $S[j]$ értékét

   (c) Legyen $T := S[(S[i] + S[j]) \bmod 256]$, T lesz a mostani generálási lépés 1 bájtnyi kimenete

   (d) Inkrementáljuk l-t, ha $l < n$, akkor ugorjunk vissza (a)-ra

Extra követelmények

Elvárjuk, hogy a kulcssorozat ne legyen túl rövid (általában 40 bit az alsó határ). Jelen megvalósításban: $n \geq 5$, vagyis legalább 5 karakter hosszú kulcs kell.

3.1.3 Additív karakteres konstrukció

Bevezető

Az additív karakteres konstrukció a Legendre szimbólumoshoz áll legközelebb. A Legendre szimbólumos konstrukció jobb véletlenségi tulajdonságokat mutat. Az additív karakteres sorozat azonban nagyobb sorozatcsaládot képes előállítani, és implementációja egyszerűbb.

Nevét a konstrukció jó tulajdonságait bizonyító tételben használt additív karakterekről kapta.

Algoritmus

1. Vegyünk egy páratlan p prímet
2. Vegyünk egy olyan $f \in \mathbb{F}_p[x]$ polinomot, melynek csak egyszeres gyökei vannak, és foka nem túl nagy p-hez képest

3. k hosszú sorozat esetén a $(e_0, e_1, ..., e_{k-1})$ sorozat n. tagja:

$$e_n = \begin{cases} 1 & \text{, ha } f(i) \bmod p < \frac{p}{2} \\ 0 & \text{, ha } \frac{p}{2} \leq f(i) \bmod p \end{cases}$$

Extra követelmények

A polinom fokszáma szeretnénk, ha nem lenne túl kicsi, és a felső határt p-hez viszonyítva kell megadni. Jelen megvalósításban ha k a polinom fokszáma, akkor legyen $2 \leq k \leq 5 \cdot \sqrt[10]{p}$.

3.1.4 ChaCha20 konstrukció

Bevezető

A ChaCha20 stream cipher eljárás egy belső állapoton végzett bitenkénti XOR (kizáró vagy), összeadás (mod 2^{32}) és konstans távolságú forgatásokkal működik. Az állapot 16 darab 32 bites szóból tevődik össze, melynek kezdeti felépítése:

Const	Const	Const	Const
Key	Key	Key	Key
Key	Key	Key	Key
Counter	Nonce	Nonce	Nonce

A konstans mezők együttes értéke az "expand 32-byte k" szöveget adja ki. A fő művelet az úgynevezett negyedkör (quarter round), ez egy 4 paraméteres eljárás, melynek minden paramétere egy 32-bites szó változója. Jelöljük ezt QR(a, b, c, d)-vel, ekkor a QR(a, b, c, d) eljárás (C stílusú pszeudokódként):

$$a \mathrel{+}= b;\ d \mathrel{\hat{}}= a;\ d \mathrel{<<<}= 16;$$
$$c \mathrel{+}= d;\ b \mathrel{\hat{}}= c;\ b \mathrel{<<<}= 12;$$
$$a \mathrel{+}= b;\ d \mathrel{\hat{}}= a;\ d \mathrel{<<<}= 8;$$
$$c \mathrel{+}= d;\ b \mathrel{\hat{}}= c;\ b \mathrel{<<<}= 7;$$

Ahol az a += b az a és b bitenkénti összeadását jelenti mod 2^{32}. A moduláris összeadás a megvalósításban simán összeadást jelent kettő előjel nélküli 32 bites egész szám között ahol a maradékot az overflow kezeli. Az eredmény az a változóba kerül.

Az a ^= b a bitenkéni XOR, vagyis kizáró vagy műveletet jelöli. Az eredmény az a változóba kerül.

Az a <<<= b az a 32 bites változó balra forgatását jelöli b-vel. A b-vel való balra forgatás egy bitsorozat balra shiftelését (a magasabb helyi értékek felé shiftelünk) jelenti b-szer úgy, hogy a magas helyi értéken túlmenő bitek visszakerülnek a legkisebb helyi értékre (más néven: ciklikus shiftelés). A forgatás eredménye szintén az a változóba kerül.

Algoritmus

Az algoritmus 20 kört hajt végre, egy körben 4 negyedkört csinálva, váltogatva a körök csoportját, hogy éppen melyik indexen hajtódnak végre a negyedkörök. Kétfajta csoport van, az egyik az oszlopos, másik a diagonális kör. Ha a 16 szavas állapot 4x4-es mátrixát az alábbiak szerint indexeljük:

0	1	2	3
4	5	6	7
8	9	10	11
12	13	14	15

Akkor a két fajta negyedkör az alábbiak szerint hajtódik végre:

1. **Oszlopos kör**

   Mindegyik negyedkör az egyik oszlopban lévő elemeken hajtódik végre, sorban az 1. oszloptól kezdve, tehát a pszeudokódja (a fent definiált QR eljárással):

   QR(0, 4, 8, 12);

   QR(1, 5, 9, 13);

   QR(2, 6, 10, 14);

QR(3, 7, 11, 15);

2. **Diagonális kör**

   Mindegyik negyedkör az egyik diagonálison álló elemeken hajtódik végre a főátlótól jobbra haladva. A pszeudokódja:

   QR(0, 5, 10, 15);

   QR(1, 6, 11, 12);

   QR(2, 7, 8, 13);

   QR(3, 4, 9, 14);

Az oszlopos körök csoportját megfeleltetjük a páratlan, a diagonális körökét a páros sorszámú körökkel. A 20 kör tehát 10 darab dupla körből áll, ahol az első kör oszlopos, a második diagonális. Tehát 10 iterációnyi dupla kört kell futtatni, ezzel együtt a ChaCha20 precíz algoritmusa:

1. A ChaCha20 állapotát elő kell állítani, ezt a programban számgenerálással, illetve manuálisan lehet megadni. A kezdeti belső ChaCha állapot a fent leírt mátrixos alakban legyen I, ezt le kell másolnunk egy átmeneti X állapotba. $I[i]$ az I állapot $i.$ indexű elemére hivatkozik a fenti indexeléssel.

2. Legyen $i := 1$, majd hajtsunk végre egy dupla kört az X, másolt állapoton, vagyis:

   (a) Oszlopos kör:

   QR($X[0]$, $X[4]$, $X[8]$, $X[12]$);

   QR($X[1]$, $X[5]$, $X[9]$, $X[13]$);

   QR($X[2]$, $X[6]$, $X[10]$, $X[14]$);

   QR($X[3]$, $X[7]$, $X[11]$, $X[15]$);

   (b) Diagonális kör:

   QR($X[0]$, $X[5]$, $X[10]$, $X[15]$);

   QR($X[1]$, $X[6]$, $X[11]$, $X[12]$);

   QR($X[2]$, $X[7]$, $X[8]$, $X[13]$);

   QR($X[3]$, $X[4]$, $X[9]$, $X[14]$);

   (c) Inkrementáljuk i-t, ha $i <= 10$, akkor ugorjunk vissza (a)-ra.

3. Egy menet kimenete egy 512 bites ($16 \cdot 32$, az állapot mérete) sorozat, legyen ez O, ugyanolyan felépítéssel mint az X és I (16 méretű 32 bites szavak tömbje). Legyen ekkor $\forall\ i \in \{0, 1, ..., 15\}$-re:

$$O[i] = X[i] + I[i]$$

   Ezzel előállítottuk a kimeneti O bitsorozatot.

4. Növeljük az belső állapot számlálóját, vagyis inkrementáljuk $I[12]$-őt.

Nyilvánvalóan a tetszőlegesen hosszú stream generáláshoz az O bitsorozat nem elég. A fenti algoritmust $ChaChaRound()$-al jelölve a stream generálás algoritmusa a következőféleképpen alakul:

1. Legyen l a generálandó sorozat mérete, ezt fogjuk használni az algoritmusban arra is, hogy számon tartsuk még mennyi bájtnyi adatot kell előállítani. A kimenetnek megfelelő bitsorozat legyen O.

2. Amíg $l \geq 64$, addig:

   (a) Hajtsuk végre a $ChaChaRound()$ eljárást. Az eljárás teljes kimenetét fűzzük az O kimeneti bitsorozathoz.

   (b) Csökkentsük l-t 64-el, vagyis legyen $l := l - 64$.

3. Ha $l > 0$: Még egyszer hajtsuk végre a $ChaChaRound()$ eljárást. A maradék l bájtnyi kimenetet az eljárás eredményeként kapott első l bájtjából állítjuk össze, a mátrixos indexeléssel élve. Ha már egy teljes szónyi adat nem fér bele O-ba, akkor az utolsó szóból ami benne van az első l bájtban már csak az első l mod 4 bájtot fűzzük a kimenethez.

Jelen körülmények között extra követelményt nem támasztunk az algoritmus felé, de a kezdeti állapotot kifejezetten kell ellenőrizni, ha sokat akarunk az algoritmussal generálni. Ha sok kört fut be ugyanaz az állapot, akkor a számláló körbeér, és ismétlődni fognak a generált értékek. Ekkor mindenképpen új állapotot kell választani, tehát maximálisan $2^{32} - 1$ darab $ChaChaRound()$ hívás legyen mielőtt új állapotot készítünk.

Ezen kívül a nonce részét az állapotnak minden titkosított adatvitel esetén csak egyszer használjuk egy adott kulccsal, hogy kikerüljük a visszajátszásos támadásokat.

A ChaCha algoritmust még nem vizsgálták kimerítően kriptográfiailag, csak a Salsa változatot. A jelenlegi legjobb ismert támadás 2^{109} művelettel töri fel a 7 menetes, és 2^{250} művelettel a 8 menetes Salsa titkosítást.

Azt is megmutatta 2013-ban Nicky Mouha és Bart Prencel [https://eprint.iacr.org/2013/328.pdf], hogy a Salsa 128-bites biztonságot jelent a differenciális kriptoanalízises támadásokkal szemben. Ezek olyan támadásokat jelentenek, mely a bemenet megváltoztatásából a kimenet változásaira próbálnak következtetéseket levonni.

3.2 Mértékek

3.2.1 Ismertető

A régi próbálkozások a pszeudovéletlenség definiálására nem voltak elég jól alkalmazhatóak a gyakorlatban, mint pl.: Golomb véletlenségi posztulátumai vagy Knuth pszeudovéletlenségi definíciója. Ezek a definíciók ténylegesen jó pszeudovéletlen sorozatokat eredményeznek, de a tesztelés rendkívül költséges, és a kivitelezés is nehéz.

1996-ban Christian Mauduit és Sárközy András kidolgoztak egy újféle megközelítést a pszeudovéletlenség vizsgálatára számmal mérhető mértékekkel. Ez a megközelítés eredményesnek bizonyult, belátható a mértékek eredményei alapján, hogy egy sorozat jó pszeudovéletlen tulajdonságú-e. A konstrukciókról így az is bizonyítható, hogy ténylegesen jó a generált sorozat véletlensége.

3.2.2 Alapfogalmak

Először is fontos megjegyezni, hogy az alábbiakban tárgyalt konstrukciók a bináris sorozatoknak a klasszikus 0-ások és 1-esek megfeleltetését annyiban változtatják meg, hogy a 0-ákat -1-eseknek veszi.
Legyen tehát $E = (e_1, e_2, ..., e_N) \in \{-1, 1\}^N$ egy N hosszúságú bináris sorozat. A mértékek számolásánál fontos ez a megfeleltetés az egyszerű számoláshoz.

Jól-eloszlás

A fenti definícióval együtt, legyen $E_N = (e_1, e_2, ..., e_N) \in \{-1, 1\}^N$ egy N hosszúságú bináris sorozat. Jelölje $U(E_N, M, a, b)$ a következő értéket ($a + M \cdot b \leq N$):

$$U(E_N, M, a, b) = \sum_{i=1}^{M} e_{a+i \cdot b}$$

Az U függvény megadja, hogy a sorozatnak az a kezdőponttól b lépésközzel a számok összege mennyi a sorozat végéig.

Ekkor az **jól-eloszlási mértéket** definiáljuk a következőféleképpen:

$$W(E_N) = \max_{a,b,t} |U(E_N, t, a, b)|$$

Ahol $a \in \mathbb{Z}$ és $t, b \in \mathbb{N}$ úgy, hogy $1 \leq a + b \leq a + t \cdot b \leq N$.

A mérték gyakorlatilag azt vizsgálja, hogy az adott lépésközökkel és kezdőpozíciókkal mi a legnagyobb kitérés az egyenlő, fele-fele -1, 1 elosztástól.

Normalitás

Legyen $E_N = (e_1, e_2, ..., e_N) \in \{-1, 1\}^N$ egy N hosszúságú bináris sorozat. Az $X = (x_1, x_2, ..., x_k) \in \{-1, 1\}^k$ is bináris sorozat, ahol $k, M \in \mathbb{N}$ és $1 \leq M \leq N - k + 1$. Ekkor legyen $T(E_N, M, X)$ a következő:

$$T(E_N, M, X) = |\{n : 0 \leq n < M, (e_{n+1}, e_{n+2}, ..., e_{n+k}) = X\}|$$

Vagyis azon pozíciók száma az M. kezdőpozícióig, amiktől vett k hosszú részsorozat megegyezik az X részsorozattal. Gyakorlatilag az előfordulásait számolja meg X-nek, M-ig.

Ekkor a **k-ad rendű normalitás mértéket** a következőképpen definiáljuk:

$$N_k(E_N) = \max_{x\in\{-1,1\}^k} \max_{0<M\leq N-k+1} \left| T(E_N, M, x) - \frac{M}{2^k} \right|$$

Vagyis a k hosszú részsorozatok esetében az átlagos előfordulási számtól való legnagyobb eltérést fejezi ez ki.

Így már definiálható a **normalitás mérték**, mely a következőféleképpen alakul:

$$N(E_N) = \max_{k\leq\lfloor \log_2 N \rfloor} N_k(E_N)$$

Vagyis a legfeljebb $\lfloor \log_2 N \rfloor$ rendű k-ad rendű normalitás mértékek maximumát vesszük.

Korreláció

Legyen $E_N = (e_1, e_2, ..., e_N) \in \{-1, 1\}^N$ egy N hosszúságú bináris sorozat. $D = (d_1, ..., d_k) \in \mathbb{N}^k$ és $M \in \mathbb{N}$ úgy, hogy $0 \leq d_1 < d_2 < ... < d_k < M + d_k \leq N$ esetén legyen $V(E_N, M, D)$ a következő mennyiség:

$$V(E_N, M, D) = \sum_{n=0}^{M-1} \prod_{i=1}^{k} e_{n+d_i}$$

Vagyis a V függvény összegzi az összes lehetséges pozícióból kezdve a $d_1, ..., d_k$-val eltolt pozícióban lévő elemek szorzatát.

Ekkor definiálhatjuk a **k-ad rendű korreláció mértéket** a következőféleképpen:

$$C_k(E_N) = \max_{M,D} |V(E_N, M, D)|$$

ahol $D \in \mathbb{N}^k$ és $M \in \mathbb{N}$ úgy ahogy előbb a V függvény definiálásakor voltak állítva kritériumok, vagyis $D = (d_1, ..., d_k)$ esetén $0 \leq d_1 < d_2 < ... < d_k < M + d_k \leq N$. Ez a kifejezés azt keresi gyakorlatilag, hogy melyik az az ugrássorozat, amivel a legnagyobbnak tűnik az összefüggés mértéke.

Így a **korreláció mértéket** a következőféleképpen definiáljuk:

$$C(E_N) = \max_{k \leq \lfloor \log_2 N \rfloor} C_k(E_N)$$

Vagyis a legfeljebb $\lfloor \log_2 N \rfloor$-ed rendű korrelációk maximuma.

Követelmények

Ezzel egy bináris sorozat esetén a pszeudovéletlenségéhez támasztott tulajdonságokat követeljük meg, melyek a következők (a régi, klasszikus követelmények szerint):

1. **Normalitás:** Legyen $E : \mathbb{N} \to \{e_1, ..., e_N\}$, és $E(n) = e_{1+(n \mod N)}$, így E egy végtelenített bináris sorozat, és tetszőleges E_N esetén kiterjeszthető a végtelenítés. Ekkor E-t felfoghatjuk sorozatként is: $E = (e_1, ..., e_N, e_1, e_2, ..., e_N, e_1, ...)$, így ha a sorozatra:

   $$\left| T(E, M, X) - \frac{M}{2^k} \right| = o(M)$$

   minden rögzített k és X esetén, ahol $M \to \infty$, akkor E **normális**.

2. **Jól-eloszlás:** A fenti E végtelenített sorozattal, E **jól-eloszlású**, ha:

   $$U(E, M, a, b) = o(M)$$

   minden fix a és b esetén, ahol $M \to \infty$.

3. **Kis többszörös korreláció:** E végtelenített sorozat, E-nek **kicsi a többszörös korrelációja**, ha:

   $$V(E, M, D) = o(M)$$

   minden rögzített D esetén, ahol $M \to \infty$.

   Új követelések pedig:

4. Olyan valós értékű függvényekkel szeretnénk jellemezni a a sorozatok pszeudovéletlenségét, melyek az összes véges hosszúságú bináris sorozaton értelmezve vannak. Így bármely két sorozat összehasonlítható az eredmények szerint.

5. A mértékeket jó tulajdonságú sorozatok esetén tudjuk becsülni.

6. Legyen értelmezve a mértékek alacsonyabb szintje is, vagyis a pszeudovéletlen jelleg kimutatható legyen.

A legfontosabb mértékek között vannak a fent tárgyalt jól-eloszlás-, k-ad rendű normalitás-, normalitás-, k-ad rendű korreláció- és korreláció-mértékek. Ezen kívül fontos még a **k-ad rendű kombinált mérték**, ez a jól-eloszlást és k-ad rendű korrelációt ötvözi és az ehhez tartozó **kombinált mérték**, mely a normalitáséhoz hasonlóan adódik a k-ad rendű mértékből.

Adott E_N sorozat esetén akkor beszélünk jó pszeudovéletlen tulajdonságú sorozatról, ha mind a jól-eloszlás és a k-ad rendű korreláció mérték kicsi N függvényében. Mauduit, Sárközy és Cassiagne bebizonyították, hogy majdnem minden $E_N \in \{-1,1\}^N$ sorozatra a fent említett érték $O(\sqrt{N}(\log N)^c)$ nagyságrendű, ahol c konstans.

3.3 One-time pad titkosítás

3.3.1 Ismertető

A One-time pad titkosítás működése kifejezetten egyszerű. Kapunk egy kódolandó bitsorozatot (üzenet), majd ezt egy titkosító kulcs bitsorozattal (mely ugyanolyan hosszú mint az üzenet hossza) bitenkénti kizáró vagy művelettel (XOR) titkosítjuk. Az eredményként kapott bitsorozat a titkosított üzenet. Ezt az üzenetet elküldhetjük a másik félnek, és ha ezen a másik fél elvégzi ugyanezt az eljárást ugyanazzal a kulccsal, akkor visszakapja az eredeti üzenetet.

Picivel formálisabban: Legyen $E_N = (e_1, e_2, ..., e_N)$ a kódolandó üzenetet reprezentáló bitsorozat, illetve $X_N = (x_1, x_2, ..., x_N)$ a titkosításhoz használt kulcs bitsorozata. Ekkor, a one-time pad titkosítás eredménye az a $B_N = (b_1, b_2, ..., b_N)$ bitsorozat, melyre:

$$B_N = E_N \oplus X_N$$

Ahol az $\oplus$ a bitenkénti kizáró vagy művelet, vagyis elemenként a B_N elemeire:

$$b_i = e_i \oplus x_i \quad \forall i \in \{1, 2, ...N\}$$

Példa: Legyen $N = 7$, és $E_7 = (1, 0, 1, 0, 1, 1, 0)$ és $X_7 = (0, 1, 1, 0, 0, 1, 0)$. Ekkor: $B_7 = E_7 \oplus X_7$, vagyis:

$$\begin{array}{r} 1\,0\,1\,0\,1\,1\,0 \\ \oplus\,0\,1\,1\,0\,0\,1\,0 \\ \hline 1\,1\,0\,0\,1\,0\,0 \end{array}$$

A továbbítandó, titkosított üzenet tehát a $B_7 = (1, 1, 0, 0, 1, 0, 0)$ bitsorozat.

A felhasználói dokumentációban már említve volt, hogy valamilyen karaktertábla segítségével kódolja a program a betűket, hogy a titkosításnak hétköznapi felhasználásban is lássuk az alkalmazást. A cél tehát, hogy a kapott üzenetet (szöveget) át kell alakítani bitsorozattá amivel aztán elvégezhető a titkosítás, majd a titkosított üzenetet is vissza kell tudni alakítani szöveges formába.

A naiv elképzelés az volt, hogy valamilyen már létező fix hosszúságú karakterkódolást használjon a program, de ezt nem lehetett megvalósítani mivel mindenféle kódolásban vannak vezérlőkarakterek. Ezeket a képernyőn nem tudjuk szabályosan megjeleníteni, mivel ezeknek nem célja az olvasható szöveg reprezentációja. A bemenetben még ez nem is okoz gondot, de amikor lefut a titkosítás, akkor nincs garancia arra, hogy olyan karakter lesz az eredmény amely megjeleníthető. Sőt, minden karakterre van olyan bitsorozat, amellyel vett kizáró vagy eredménye vezérlőkarakter.

Kell tehát egy olyan karaktertábla, mely tartalmazza a magyar szövegekben széles körben használt karaktereket, így született meg a jelenlegi karakterkészlet, mely a magyar billentyűzettel leírható karakterek nagy részét tartalmazza. Összesen 128 karaktert tartalmaz a program, így fixen 7 biten tudunk kódolni minden használt karaktert. A kódolás bővíthető, de ekkor mindig valamilyen hatványát kell használni a 2-nek, hogy fix hosszúságú biten tudjuk kódolni, pl. a 128-ról az első lehetséges bővítés a 256 karakteres tábla lenne.

Kód szintjén a karaktereket a Unicode kódolásból vett számukkal azonosítjuk, és ehhez rendeljük a 7 hosszúságú bitsorozatot. A program fájlból építi fel ezt a szótárat, szóval egyedi kódolás is megadható, a dictionary.txt fájl megfelelő módosításával (a program egyenlőre csak a 7 bites kódolást kezeli, tehát a karaktertábla méretét bővíteni csak a fájl módosításával nem lehet).

0	0000000	1	0000001	2	0000010	3	0000011
4	0000100	5	0000101	6	0000110	7	0000111
8	0001000	9	0001001	ö	0001010	ü	0001011
ó	0001100	q	0001101	w	0001110	e	0001111
r	0010000	t	0010001	z	0010010	u	0010011
i	0010100	o	0010101	p	0010110	ő	0010111
ú	0011000	a	0011001	s	0011010	d	0011011
f	0011100	g	0011101	h	0011110	j	0011111
k	0100000	l	0100001	é	0100010	á	0100011
ú	0100100	í	0100101	y	0100110	x	0100111
c	0101000	v	0101001	b	0101010	n	0101011
m	0101100	,	0101101	.	0101110	-	0101111
§	0110000	’	0110001	”	0110010	+	0110011
!	0110100	%	0110101	/	0110110	=	0110111
(	0111000	)	0111001	Ö	0111010	Ü	0111011
Ó	0111100	Q	0111101	W	0111110	E	0111111
R	1000000	T	1000001	Z	1000010	U	1000011
I	1000100	O	1000101	P	1000110	Ő	1000111
Ú	1001000	A	1001001	S	1001010	D	1001011
F	1001100	G	1001101	H	1001110	J	1001111
K	1010000	L	1010001	É	1010010	Á	1010011
Ű	1010100	Í	1010101	Y	1010110	X	1010111
C	1011000	V	1011001	B	1011010	N	1011011
M	1011100	?	1011101	:	1011110	_	1011111
~	1100000	˘	1100001	ˆ	1100010	˘	1100011
‘	1100100	´	1100101	˝	1100110	¨	1100111
¸	1101000	\	1101001	|	1101010	Ä	1101011
€	1101100	÷	1101101	×	1101110	ä	1101111
đ	1110000	[	1110001	]	1110010	ł	1110011
Ł	1110100	$	1110101	<	1110110	>	1110111
#	1111000	&	1111001	@	1111010	{	1111011
}	1111100	;	1111101	*	1111110		1111111

Ábra: A teljes kódolás

3.3.2 Algoritmus

A fentiek figyelembevételével az általános algoritmus a következőképpen alakul:

1. Hozzuk létre a kódolást reprezentáló adatszerkezetet. Ajánlott valamilyen formájú hash táblát használni, hogy az elemek elérése konstans műveletigényű legyen. Jelen megvalósításban ez két std::unordered_map-al valósul meg, hogy mindkét irányból el tudjuk érni az adatokat.

2. Adjuk meg a titkosítandó üzenetet és a titkosításhoz kulcsként használt bitsorozatot.

3. Az így kapott két bitsorozattal végezzünk el egy bitenkénti kizáró vagy műveletet. Ha a kulcs hosszabb mint a titkosítandó sorozat, akkor a kulcsból vehetjük az első l bitet, ahol l a titkosítandó bitsorozat hossza. Az eredmény a titkosított üzenet bitsorozatos alakja.

4. Az előbb kiszámított sorozatot alakítsuk vissza a kódolás szerint karakteres formába. Az eredmény a titkosított üzenet szöveges alakja.

3.3.3 Extra követelmények

A titkosítandó szöveg nem tartalmazhat a kódolásban nem szereplő karaktert. Ezen felül a titkosításhoz használt kulcssorozat hossza legalább akkora kell legyen mint a titkosítandó üzenet bitsorozatos alakban vett hossza.

3.4 Implementáció

Ez a fejezet a program implementációs döntéseibe kíván betekintést adni. Az megvalósítás során tapasztalt nehézségekről és a program korlátairól is itt értekezem.

3.4.1 Fejlesztői környezet

A programot C++11-es szabvánnyal valósítottam meg a grafikus felülethez használva még a Qt 5.12.1-es keretrendszert. A forráskódot projektbe szerveztem a Qt Creator IDE-t használva, de emellett még használtam a CLion IDE-t is a megvalósítás során.

3.4.2 A program szerkezete

A programban a feladatokat elvégző osztályokat csoportokra lehet bontani úgy, hogy közben minden részfeladatot más-más osztály oldjon meg. Vannak olyan függvények is, ahol az osztályba szervezés nem volt feltétlenül logikus, így ezek nem osztályszintű függvényként lettek megvalósítva. A csoportok a következőek:

1. **Pszeudovéletlen generátorok**
   A megvalósított pszeudovéletlen konstrukciókat osztályait soroljuk ide.
2. **Grafika**
   A grafikus megjelenítést végző osztályok. Ezek mindegyike egy olyan felületet valósít meg, ahol egy adott funkció használható ellenőrzött bevitellel és szabad paraméterezéssel karöltve.
3. **Titkosítás**
   A titkosítást végző osztály. Ebbe a feladatkörbe tartozik a karakterkódolás kezelése és a tényleges one-time pad titkosítás kezelése.
4. **Mértékek**
   A mértékeket kiszámoló függvények csoportja. Minden olyan számítás, ami valamilyen mérték meghatározásához kell ide tartozik.
5. **Általános műveletek**
   Vannak olyan függvények, melyeket több konstrukció megvalósításánál is használni kell. Az ilyen függvényeket, melyek nem köthetőek egyértelműen valamelyik részfeladathoz, külön kezeltem, hogy a kódban lévő redundanciát elkerüljem.

6. **Tesztelés**

   Ez egy egységtesztelő környezet, mely a megfelelő működését ellenőrzi a műveleteknek.

3.4.3 Adatok reprezentációja

A bitsorozatokat minden esetben std::vector<bool>-ként reprezentáljuk. Ez a megoldás gazdaságos a memóriával, hiszen minden elemet ténylegesen egy biten tárolunk. Sajnálatosan a műveletek aránylag lassabbak lehetnek, hiszen minden bitet csak egyenként tudunk elérni (az algoritmusok egy része ki tudná használni, hogy valójában blokkosan, pl. 32-64 bitenként tudunk hivatkozni adatokra, mely 1 műveletnek számít). Más alternatívák lehetségesek a memóriaigény növelésével, de a C++11 std::bitset reprezentációja nem volt megfelelő. Ez csakis olyan esetben használható, amikor fordítási időben ismert a bitsorozat mérete (mi esetünkben ez nem teljesül). Dinamikus méretű bitset nincs standard C++-ban, de használható a C++ boost könyvtár, ahol elérhető egy megvalósítás. Ez a program szempontjából egy újabb függőséget hozott volna be, amit nem szerettem volna, szóval inkább maradtam az std::vectoros tárolásnál. Egy másik ötlet ami felvetődött, hogy az vectorban tároljunk fix méretű bitseteket. Ezzel felgyorsítható néhány művelet, de körülményes megoldani azt, hogy a blokkok határán hogyan kezeljük le a vizsgálatokat, eredményképpen nem is lesz feltétlenül gazdaságosabb a számítás, így ezt az ötletet is elvetettem.

A Legendre és Additív karakteres konstrukciónál a polinomokat std::set-ben tároljuk, hiszen olyan polinomokra van szükség, melyeknek nincs többszörös gyöke.

3.4.4 Osztályok

Az osztályok közötti összefüggéseket a [INSERT ÁBRA] részletezi. A nem osztályszintű függvények hívását minden osztálynál külön megemlítem, de ezeknek az implementálásáról nem az osztályoknál értekezem. Az itt leírt algoritmusok

helyenként C++ stílusú pszeudokódokat tartalmaznak.

LegendreConstruction

Ez az osztály valósítja meg a Legendre konstrukció megvalósítását.

Implementációs döntések

A fenti definícióból, a $\left(\frac{a}{p}\right)$ Legendre-szimbólum értéke akkor 1, ha a kvadratikus maradék modulo p, vagyis $\exists k \in \mathbb{Z}$, hogy $a \equiv k^2 \pmod{p}$ (feltéve, hogy a nem kongruens 0-val mod p). Ezt ellenőrizni brute-force módszerrel költséges, ezért egy gazdaságosabb számítás kell.

A gazdaságosabb számítás a Legendre-szimbólum tulajdonságait használja ki és rekurzív függvénnyel határozzuk meg az eredményt (ez a függvény később LegendreSymbol néven szerepel). A rekurzió akkor áll meg, ha a 0 vagy 1, ha $a = 0$, akkor $\left(\frac{a}{p}\right) = 0$, ha $a = 1$, akkor $\left(\frac{a}{p}\right) = 1$. Ha $a \notin \{0, 1\}$, akkor következőképpen állítjuk elő a következő rekurziós lépést:

1. Megnézzük, hogy a páros-e, ezt gyorsan meghatározhatjuk, hogy a-nak a bitenkénti és műveletét vizsgáljuk az 1-et reprezentáló bitsorozattal. Ebből következik, hogyha $a \,\&\, 1 = 0$, akkor a páros, és ekkor a következő redukciót használjuk:

   (a) Általánosan igaz, hogy $\left(\frac{ab}{p}\right) = \left(\frac{a}{p}\right)\left(\frac{b}{p}\right)$ (úgymond a Legendre-szimbólum a felső változójában teljesen multiplikatív függvény). Mivel a jelen esetben páros, ezért $\left(\frac{a}{p}\right) = \left(\frac{a/2}{p}\right)\left(\frac{2}{p}\right)$. Rekurzív lépésként kiszámoljuk az $\left(\frac{a/2}{p}\right)$ értékét.

   (b) Ki kell még utólag számolni $\left(\frac{2}{p}\right)$-t. Erre használható a $\left(\frac{2}{p}\right) = (-1)^{\frac{p^2-1}{8}}$ formula (itt felhasználjuk, hogy a Legendre konstrukciónál $p > 2$, vagyis p páratlan). Mivel p páratlan, ezért könnyen ellenőrizhető, hogy $p^2 - 1$ mindenképpen osztható lesz 8-al, így elég annyit ellenőrizni megint, hogy a 8-al vett kvóciens páros, vagy páratlan. Ezt megint bitenkénti és művelettel ellenőrizzük, ha $p^2 - 1 \,\&\, 8 \neq 0$, akkor a $\frac{p^2-1}{8}$ páratlan

szám, tehát $\left(\frac{2}{p}\right) = -1$, egyéb esetben 1.

2. Ha a páratlan, akkor:

   (a) A redukciós formula a következő (kihasználva, hogy a és p relatív prímek): $\left(\frac{a}{p}\right) = \left(\frac{p}{a}\right)(-1)^{\frac{p-1}{2}\cdot\frac{a-1}{2}}$. Ez a redukció a kvadratikus reciprocitás tételeként ismert. A rekurziós lépésként ki kell számolni $\left(\frac{p}{a}\right)$-t itt már egyből p-nek az a-val vett osztási maradékát adjuk meg a rekurzív hívásba.

   (b) Utólag ki kell számolni $(-1)^{\frac{p-1}{2}\frac{a-1}{2}}$-t. Ez nyilvánvalóan akkor lesz -1, ha $\frac{p-1}{2}\frac{a-1}{2} = \frac{(p-1)(a-1)}{4}$ páratlan. Mivel a és p is páratlanok, ezért mindenképpen igaz, hogy ez a számláló osztható 4-el, így megint elég csak a 4-el vett kvócienst megnézni, tehát ha $(p-1)(a-1)\ \&\ 4 \neq 0$, akkor a fenti kifejezés -1, egyébként 1.

Metódusok

Most minden metódus public és a megadott paraméterek helyessége feltételezhető.

LegendreConstruction()

Alapértelmezett default konstruktora van az osztálynak, mivel igazából nincsenek adattagok, csak egy konstans (ez azt adja meg, hogy hány próbát végezzünk a prímkereső algoritmussal), melyet jelenleg nem lehet módosítani.

int LegendreSymbol(const uint64_t a, const uint64_t p)

Kiszámolja az $\left(\frac{a}{p}\right)$ Legendre szimbólum értékét.

uint64_t GenerateValidPrime(uint64_t p)

Olyan prímszám generálása, mely nagyobb egyenlő mint p és a 2 primitív gyöke.

uint64_t GenerateDegree(const uint64_t p)

Polinom fokszám generálása a $[2, 5 \cdot p^{\frac{1}{10}}]$ intervallumban.

std::vector<bool> Generate(const uint64_t stream_size, const uint64_t p, const

std::set<uint64_t>& poly)

A Legendre konstrukció szerint *stream_size* méretű bitsorozat generálása és visszaadása p prímmel és *poly* polinommal.

Használt globális függvények: *GenerateRandomSeed, ModPolynomValue, MillerRabinTest, IsPrimitiveRootOfPrime*

RC4Construction

Ez az osztály az RC4 konstrukció megvalósítása.

Implementációs döntések

Ennek a generátornak az implementálása kifejezetten egyszerű , nincs sok buktató dolog és a számolás is gyors, így itt nem kellett semmilyen trükköt bevetni. Az egyet dolog ami megoldásra szorult az outputként kapott számok bitsorozattá konvertálása, de ez is egyszerűen megoldható std::bitset-tel történő konverzióval.

Metódusok

RC4Construction()

Public metódus, de semmi érdemlegeset nem csinál, a kulcsot később módosítjuk a programban.

void SetKey(const std::string& s)

Public metódus, beállítja a RC4 generáláshoz használt kulcs-stringet.

std::vector<bool> GenerateStream(const uint64_t stream_size)

Public metódus, *stream_size* méretű stream generálása az RC4 algoritmussal.

void Init()

Private metódus, az S tömböt inicializálja az algoritmus leírása szerint.

void Shuffle()

Private metódus, az S tömb megkeverése az algoritmus leírása szerint.

AdditiveConstruction

Ez az osztály az additív karakteres konstrukció megvalósítása.

Implementációs döntések

Ennek a konstrukciónak az implementálása egyszerű, mely szempont is volt a tervezésekor. Nem ütköztem az implementáció során problémákba, így nem kellett döntéseket hozni.

Metódusok

Most minden metódus public és a megadott paraméterek helyessége feltételezhető.

AdditiveConstruction()

Default konstruktor, nem inicializálunk semmit egyebet.

bool AdditiveChar(const uint64_t n, const uint64_t p, const std::set<uint64_t>& poly)

Visszaadja a konstrukció szerinti értéket p prímmel és *poly* polinommal az n. pozícióban.

uint64_t GeneratePrime(uint64_t p)

A konstrukciónak megfelelő prímszám generálása mely nagyobb egyenlő mint p.

uint64_t GenerateDegree(const uint64_t p)

Polinom fokszám generálása a $[2, 5 \cdot p^{\frac{1}{10}}]$ intervallumban.

std::vector<bool> Generate(const uint64_t stream_size, const uint64_t p, const std::set<uint64_t>& poly)

A konstrukció szerinti *stream_size* hosszúságú bitsorozat generálása p prím és *poly* polinom paraméterekkel.

Használt globális függvények: *GenerateRandomSeed, ModPolynomValue, MillerRabinTest*

ChaCha20Construction

Ez az osztály a ChaCha20 konstrukció megvalósítása.

Implementációs döntések

A ChaCha20 állapota 16 darab 32 bites szóból áll. A reprezentáció kérdéses volt, de úgy döntöttem, hogy a fixen 32 bites uint32_t típussal felpopulált 16 méretű tömb megfelelő.

Az algoritmus negyedköreinek futtatásánál szükséges a ciklikus shiftelés megvalósítása a 32 bites szavakon. C++-ban erre nincs beépített eszköz, csak sima shiftelésre, de mivel tudjuk, hogy minden szó 32 bites, ezért egy trükkel megvalósítható a ciklikus változat is. Ha van egy b 32 bites szavunk és n-el szeretnénk ciklikusan balra shiftelni, akkor a következő kódrészletben vett kifejezésnek pontosan a b n-el vett ciklikus balra shiftelése az eredménye (C++ stílusú pszeudokódként): $(b << n)|(b >> (32 - n))$;. Mivel a túlcsorduló biteket elvesztjük és így a shiftelés irányától függően a megfelelő helyi értékeken 0-ák szerepelnek (ahova ciklikusan át kéne kerülnie a túlcsorduló elemeknek). Így ha bitenként vagyot alkalmazunk a két bitsorozatra, akkor a 0-ás helyi értékek helyén pontosan a túlcsordult részlet lesz.

Az állapot konstans részét bele lehetne égetni az állapottömbbe, de a felhasználói felület oldalon ellenőrzött adatbevitellel dolgozunk, így nem fordulhat elő, hogy hibás állapotot kapjunk. Emiatt itt nincs ellenőrzés az állapot helyességével kapcsolatban. Új állapot megadásánál std::vector-ban adódik át a kívánt érték, ennek első 16 elemét másoljuk be az állapottömbbe.

Metódusok

ChaCha20Construction()

Default konstruktor, inicializálja az állapot konstans részét, a többit viszont nem, így nem érdemes ezzel nekiállni generálni.

ChaCha20Construction(const std::vector<uint32_t> &inbuf)

Konstruktor, megkapja a kezdeti állapotot az *inbuf* vectorban.

void Seed(const std::vector<uint32_t> &inbuf)

Public metódus, az *inbuf*-ból kimásolja az első 16 elemet az állapotba.

std::vector<bool> GenerateStream(uint64_t length)

Public metódus, a ChaCha20 konstrukció szerint a jelenlegi állapottal *length* hosszúságú bitsorozat generálása.

void QuarterRound(uint32_t &a, uint32_t &b, uint32_t &c, uint32_t &d)

Private metódus, a ChaCha20 negyedkör megvalósítása. Referenciaként adódnak át az értékek, így függvény után az *a*, *b*, *c*, *d* változók már a megváltoztatott állapotot tartalmazzák.

std::array<uint32_t, 16> ChaChaRound()

Private metódus, a teljes ChaCha20 kör megvalósítása.

oneTimePad

Ez az osztály a one-time pad titkosítást valósítja meg.

Implementációs döntések

A megfelelő karakterek reprezentáláshoz nem volt elég a klasszikus C++ string, mivel az ANSI kódolásban jeleníti meg a karaktereket. Unicode kódolású stringekkel lenne jobb dolgozni és a QT-ben található QString osztály pontosan egy ilyen string típust valósít meg. Emiatt ez az osztály kihasználja a QString ezen tulajdonságát.

Ez az osztály implementálja a szótárat is melyben tároljuk a karakterkódolást. Olyan adatszerkezet lenne jó, mely kétoldalú lekérdezést valósít meg konstans időben, de egy ilyen implementálása dupla letárolás nélkül nem túl egyszerű. Dupla letárolással azonban nagyon könnyű a megoldás, két hashtáblát populálunk fel a megfelelő karakterek-bitsorozat párokkal. Mindegyik hashtábla a C++-os std::unordered_map típussal valósul meg, mely konstans idejű lekérdezését biztosítja az elemeknek. Az inicializálás a dictionary.txt fájlból történik.

Metódusok

oneTimePad()

Konstruktor, felépíti a hashtáblákat a dictionary.txt-ből.

void setKey(const std::vector<bool> &newkey)

Publikus setter, átállítja a titkosítási kulcsot a *newkey* sorozatára.

QString Encrypt(const QString &inputText)

A titkosítást végző eljárás. Az eredmény és a paraméter is QString-ben tároljuk, hogy a karakterek Unicode-al legyenek továbbra is reprezentálva.

mainWindow

Ez az osztály a grafikus felület fő vezérlését és megjelenítést valósítja meg. Szorosan együttműködik a többi ablak osztállyal az alkalmazás irányításában. A sorozatok lementését is ez az osztály végzi, a savedSeq adattagban lementhetünk egy bitsorozatot amit az alkalmazáson keresztül generáltunk.

Ez az osztály a QMainWindow QT osztálynak gyermekosztálya.

Metódusok

A QMainWindow-ból öröklött metódusokról nem értekezem, ennek az osztálynak a funkciói megtalálhatóak a QT dokumentáció részeként. Minden függvény publikus.

*mainWindow(QWidget *parent = 0)*

Az osztály konstruktora. Lefuttatja a QMainWindow konstruktorát a kapott paraméterrel, inicializálja az almenüket és a vezérléshez szükséges eszközöket.

void ChangeMenu(const int i)

Megváltoztatja az éppen aktív almenüt az i. indexűre (minden almenü egy indexszel van azonosítva).

std::vector<bool>& getSavedSeq()

Visszaadja az éppen lementett sorozatot.

void setSavedSeq(const std::vector<bool> &seq)

Lementi a paraméterként kapott sorozatot a savedSeq változóba.

Window

Az alapmenüt megvalósító osztály, mely a QWidget gyermeke.

Metódusok

A QWidget osztályból örökölt metódusokról nem értekezem, ezek a QT dokumentációba megtalálhatóak.

*Window(QWidget *parent = 0)*

A Window konstruktora, inicializálja az adattagokat és lefuttatja a QWidget konstruktorát a kapott paraméterrel.

void makeButtons(), void setButtonsSize(), void setButtonsSender()

Private segédfüggvények, az inicializálás részfeladatait végzik.

Eseménykezelés

Az eseménykezelést végző QT object slotoknak a leírása, ezek mind private slotok.

void legendreButtonClicked(), void rc4ButtonClicked(), void additiveButtonClicked(), void chachaButtonClicked(), void measuresButtonClicked(), void cryptoButtonClicked()

Az almenük közti váltások gombjaira írt slotok. A gombok megnyomásakor a kért almenüt jeleníti meg a program.

void quitButtonClicked()

A kilépés gombja, az alkalmazás futását szabályosan megszünteti.

legendreWindow

A Legendre-konstrukció kezelését megvalósító osztály. A QWidget gyermekosztálya.

Metódusok

*legendreWindow(QWidget *parent = 0)*

Konstruktor, lefuttatja a QWidget konstruktorát a kapott paraméterrel és inicializálja a szükséges adattagokat.

void makeLengthForm(), void makePolDeg(), void makePrimeForm(), void makePolForm(), void makeSequenceForm()

Az inicializáláshoz használt private segédmetódusok.

Eseménykezelés

void polDegButtonClicked()

Polinom fokszám generálását kezelő slot. Meghíváskor begyűjti a bemeneti mezőkből a szükséges adatokat és ez alapján generál, az eredmény a polDegLineEdit-be kerül. Hibákat is kezel, rossz prím bemenet esetén hibajelzést ír ki a grafikus felületre.

void polGenButtonClicked()

Polinom generálását kezelő slot. Meghíváskor begyűjti a fokszám és prím adatokat és ez alapján generál megfelelő polinomot, az eredmény a polTextEdit-be kerül. Ha rossz a bemenet, akkor hibajelzést ír ki.

void generateButtonClicked()

Sorozatgenerálás eseményét kezelő slot. Meghíváskor begyűjti az összes paramétert a Legendre-konstrukcióhoz és ez alapján generál, az eredmény a seqTextEdit-be kerül. Hiba esetén hibaüzenet kerül kiírásra.

void generatePrimeButtonClicked()

Prímszám generálás slotja. Híváskor új prímszámot generál mely megfelel a Legendre-konstrukciónak, az eredmény a primeLineEdit-be kerül. Hibás hossz bemenet esetén hibaüzenet kerül kiírásra.

void nextPrimeButtonClicked()

Következő prím slotja. Híváskor az első, a jelenleginél nagyobb, prímet állítja elő mely megfelel a Legendre konstrukciónak, az eredmény a primeLineEdit-be kerül. Hibás prím bemenet esetén hibaüzenet kerül kiírásra.

void seqSaveButtonClicked()

A jelenlegi sorozat lementésének slotja. A seqTextEdit-ben lévő sorozatot menti le a mainWindow savedSeq-jébe.

backButtonClicked()

Visszalépés slotja, visszaadja a vezérlést a főmenünek.

Használt globális függvények: *displayError, GenerateSimpleModPoly*

rc4Window

Az RC4 konstrukció kezelését megvalósító osztály. A QWidget gyermekosztálya.

Metódusok

*rc4Window(QWidget *parent = 0)*

Konstruktor, lefuttatja a QWidget konstruktorát a kapott paraméterrel és inicializálja az adattagokat.

void makeLengthForm(), void makeKeyForm(), void makeSequenceForm()

Az inicializáláshoz használt private segédmetódusok.

Eseménykezelés

void generateButtonClicked()

Az RC4 konstrukcióval való sorozat generálásának slotja. A generálás a bevitt paraméterek alapján történik és ezután az eredmény a seqTextEdit-be kerül. Hibás bemenet esetén hibaüzenet kerül kiírásra.

void seqSaveButtonClicked()

A generált sorozat mentésének slotja. A mainWindow savedSeq-jébe kerül a seqTextEdit tartalma.

void backButtonClicked()

Visszalépés slotja, a vezérlés visszaadása a főmenünek.

Használt globális függvények: *displayError*

additiveWindow

Az additív karakteres konstrukció kezelését megvalósító osztály. A QWidget gyermekosztálya.

Metódusok

*additiveWindow(QWidget *parent = 0)*

Konstruktor, a QWidget konstruktorát lefuttatja a kapott paraméterrel és inicializálja az adattagokat.

void makeLengthForm(), void makePolDeg(), void makePrimeForm(), void makePolForm(), void makeSequenceForm()

Inicializáláshoz használt private segédmetódusok.

Eseménykezelés

void polDegButtonClicked()

Polinom fokszám generálását kezelő slot. Meghíváskor begyűjti a bemeneti mezőkből a szükséges adatokat és ez alapján generál, az eredmény a polDegLineEdit-be kerül. Hibákat is kezel, rossz prím bemenet esetén hibajelzést ír ki a grafikus felületre.

void polGenButtonClicked()

Polinom generálását kezelő slot. Meghíváskor begyűjti a fokszám és prím adatokat és ez alapján generál megfelelő polinomot, az eredmény a polTextEdit-be kerül. Ha rossz a bemenet, akkor hibajelzést ír ki.

generateButtonClicked()

Sorozatgenerálás eseményét kezelő slot. Meghíváskor begyűjti az osztály összes paramétert az Additív konstrukcióhoz és ez alapján generál, az eredmény a seqTextEdit-be kerül. Hiba esetén hibaüzenet kerül kiírásra.

generatePrimeButtonClicked()

Prímszám generálás slotja. Híváskor új prímszámot generál mely megfelel az Additív karakteres konstrukciónak, az eredmény a primeLineEdit-be kerül. Hibás hossz bemenet esetén hibaüzenet kerül kiírásra.

void nextPrimeButtonClicked()

Következő prím slotja. Híváskor az első, a jelenleginél nagyobb, prímet állítja elő mely megfelel az Additív karakteres konstrukciónak, az eredmény a primeLineEdit-be kerül. Hibás prím bemenet esetén hibaüzenet kerül kiírásra.

void seqSaveButtonClicked()

A generált sorozat mentésének slotja. A mainWindow savedSeq-jébe kerül a seqTextEdit tartalma.

void backButtonClicked()

Visszalépés slotja, visszaadja a vezérlést a főmenünek.

Használt globális függvények: *displayError, GenerateSimpleModPoly*

chachaWindow

Az ChaCha20 konstrukció kezelését megvalósító osztály. A QWidget gyermekosztálya.

Metódusok

*chachaWindow(QWidget *parent = 0)*

Konstruktor, inicializálja az adattagokat és lefuttatja a QWidget osztály konstruktorát a kapott paraméterrel.

void makeLengthForm(), void makeKeyForm(), void makeCounterForm(), void makeNonceForm(), void makeSequenceForm()

Az inicializáláshoz használt private segédmetódusok.

Eseménykezelés

void generateButtonClicked()

Sorozatgenerálás eseményét kezelő slot. Meghíváskor begyűjti az osztály az összes paramétert a ChaCha20 konstrukcióhoz és ez alapján generál, az eredmény a seqTextEdit-be kerül. Hiba esetén hibaüzenet kerül kiírásra.

void keyGenButtonClicked()

Kulcs generálásának slotja. Híváskor a program generál egy véletlenszerű kulcsot

(8*32 bitet) a ChaCha20 állapotba, eredmény a keyEdit-be kerül.

void nonceGenButtonClicked()

Nonce generálásának slotja. Híváskor a program generál egy véletlenszerű nonce-ot (3*32 bitet) az ChaCha20 állapotba, eredmény a nonceEdit-be kerül.

void seqSaveButtonClicked()

A generált sorozat mentésének slotja. A mainWindow savedSeq-jébe kerül a seqTextEdit tartalma.

void backButtonClicked()

Visszalépés slotja, visszaadja a vezérlést a főmenünek.

Használt globális függvények: *GenerateRandomSeed*

measureWindow

A mértékek kiszámításának kezelését megvalósító osztály. A QWidget gyermekosztálya.

Metódusok

*measureWindow(QWidget *parent = 0)*

Konstruktor, inicializálja az adattagokat és lefuttatja a QWidget konstruktorát a kapott paraméterrel.

void makeSequenceForm(), void makeDistrForm(), void makeNormalityForm(), void makeCorrelationForm()

Az inicializáláshoz használt private segédmetódusok.

Eseménykezelés

void loadSequenceButtonClicked()

A jelenleg lementett sorozat betöltésének slotja. Híváskor a mainWindow savedSeq-jében lévő sorozatot betölti a seqTextEdit-be.

void calculateDistributionButtonClicked()

A jól-eloszlás mérték számolásának slotja. Híváskor a seqTextEdit-ben lévő sorozatra kiszámolja a jól-eloszlás mértéket és az eredményt a distrLineEdit-be írja.

void calculateNormalityButtonClicked()

A normalitás mérték számolásának slotja. Híváskor a seqTextEdit-ben lévő sorozatra kiszámolja a normalitás mértéket és az eredményt a normalityLineEdit-be írja.

void calculateCorrelationButtonClicked()

A k-ad rendű korreláció mérték számolásának slotja. Híváskor a seqTextEdit-ben lévő sorozatra közelíti a k-ad rendű korrelációt. A rendet a correlationDegLineEdit-ből, a menetek számát a correlationRoundsLineEdit-ből tölti be. Hibás adat esetén hibaüzenet kerül kiírásra a képernyőre.

void backButtonClicked()

Visszalépés slotja, visszaadja a vezérlést a főmenünek.

Használt globális függvények: *wellDistributionMeasure, normalityMeasure, kCorrelationApprox, displayError*

vernamWindow

A one-time pad titkosítás kezelését megvalósító osztály. A QWidget gyermekosztálya.

Metódusok

*vernamWindow(QWidget *parent = 0)*

Konstruktor, inicializálja az adattagokat és a QWidget konstruktorát lefuttatja a kapott paraméterrel.

void makeTextForm(), void makeBitSeqForm(), void makeResultForm()

Az inicializáláshoz használt private segédmetódusok.

Eseménykezelés

void oneTimePadButtonClicked()

A titkosítás futtatásának slotja. Híváskor az inputTextEdit-ből és a seqTextEdit-ből tölti be az adatokat a titkosításhoz. A titkosítás eredménye a resultTextEdit-be kerül. Hibás bemenet esetén hibaüzenet kerül kiírásra a képernyőre.

void seqLoadButtonClicked()

A sorozat betöltésének slotja. Híváskor a mainWindow savedSeq-jében lementett sorozatot betölti a seqTextEdit-be.

void backButtonClicked()

Visszalépés slotja, visszaadja a vezérlést a főmenünek.

Használt globális függvények: *displayError*

3.4.5 Globális függvények

Az osztály nélkül definiált globális függvények több fejállományra bontva szerepelnek a kódban. Ezeknek dokumentáció a fejállományok szerint fog történni.

ModArithmeric

Moduláris számításokkal kapcsolatos műveleteket tartalmaz.

Függvények

uint64_t ModMul(uint64_t a, uint64_t b, const uint64_t mod)

Ez a függvény a*b-t számolja ki a *mod* maradékosztályban.

uint64_t ModPow(uint64_t base, uint64_t exp, const uint64_t mod)

Gyors moduláris hatványozás, $base^{exp}$ kiszámolására, *mod* maradékosztályban. Használja a ModMul függvényt.

uint64_t Pow(uint64_t base, uint64_t exp)

Gyors hatványozás moduloosztály nélkül.

uint64_t ModSub(uint64_t a, uint64_t b, const uint64_t mod)

Moduláris kivonás, $a - b$-t számolja ki *mod* maradékosztályban.

std::set<uint64_t> GenerateSimpleModPoly(const uint64_t modulus, const unsigned int degree)

Csakis egyszeres gyökökkel rendelkező polinom generálása *modulus* maradékosztályban, *degree* fokszámmal. Használja a GenerateRandomSeed() függvényt.

uint64_t ModPolynomValue(const std::set<uint64_t> &poly, const uint64_t mod, uint64_t var)

Polinom helyettesítési értékének kiszámolása *var* helyen és *mod* maradékosztályban. Használja a ModMul és a ModSub függvényeket.

std::vector<uint64_t> GetPrimeFactors(uint64_t n)

Megkeresi az n szám összes valós osztóját és ezeket egy std::vector-ba helyezve adja vissza (minden osztó csak egyszer szerepel benne).

PrimeArithmetic

Prímtesztet, prímekhez kapcsolható számításokat tartalmaz.

Függvények

bool IsPrimitiveRootOfPrime(const uint64_t n, const uint64_t p)

Kiszámolja, hogy n primitív gyök-e p maradékosztályban, ahol p prím. Az algoritmus az alapján működik, hogy a primitív gyök tulajdonság ekvivalens azzal, hogy n rendje $p-1$-el a maradékosztályban, mivel prím a második paraméter, és a $p-1$ osztóit kell megkeresni, ha minden d osztóra $n^{\frac{p-1}{d}} \not\equiv 1 (\mathrm{mod}\ p)$, akkor n primitív gyök. Használja a GetPrimeFactors függvényt.

bool MillerRabinTest(const uint64_t n, const int k)

Miller-Rabin valószínűségi prímteszt végrehajtása k darab menettel n-en.
Kis prímekre mindenképpen tesztel, de utána k darab véletlen számmal próbálkozik. Ha átmegy az összes teszten, akkor lesz igaz az eredmény. Használja a GenerateRandomSeed() függvényt.

SeedGenerator

Ez csak egy függvényt tartalmazó fejállomány, az adott számítógép működéséből készít entrópiát az egyszerűbb véletlenségi feladatokhoz, ahol elég az, hogy kapjunk egyenletesen eloszláson számokat.

Függvények

static void SeedFunction()

Statikus függvény amit csak azért hozunk létre, hogy a memóriacímét lekérdezzük, ezáltal is növelve az entrópia mértékét.

std::seed_seq GenerateRandomSeed()

Több forrásból felépíti a seed sorozatunkat. Az entrópiát a gépi időből, memóriakezelésből és szálkezelésből szerzi. Összes módszer pontosan: idő, statikus változó (számláló) értéke és címe, lokális változó címe, dinamikusan foglalt változó címe, a SeedFunction() címe, a C++ _Exit() függvényének címe. Egy generálás

után mindig növeljük a számláló értékét.

Measurements

A mértékek kiszámolását végző függvények ebben a fejállományban helyezkednek el. Jelen esetben a 3 implementált mértékről külön értekezem.

Jól-eloszlás

A jól-eloszlás mérték kiszámolása a legegyszerűbb a 3 közül, itt is fontos volt azonban, hogy a megvalósításnál a matematikai definíciót ne pazarlóan valósítsuk meg. A jól-eloszlás ugyebár valamilyen a kezdőpozíciótól számolja a b eltolással vett indexeken lévő bitek összegét minden lehetséges M végpozícióig (bővebben ld. a Mértékek fejezetet).

Itt igazából végpozícióval lehet úgy tenni, mintha nem létezne mint ciklusváltozó, az maximum keresését egybe lehet futtatni a bitek összegzésével. Tehát csak a lehetséges kezdőpozíciók és eltolások szerint keresünk maximumot, és az összegek között számolás közben frissítjük a maximális összeget.

Ezzel az optimalizálással megvalósított függvény a következő: *uint64_t wellDistributionMeasure(const std::vector<bool> &seq)*. Ez a fenti módon határozza meg a seq-ben lévő sorozat jól-eloszlás mértékét.

Létezik a kezdetleges implementációból egy függvény mely a definícióban szereplő $U(E_N, M, a, b)$ függvényt valósítja meg: *int64_t UMeasure(const std::vector<bool> &seq, const uint32_t sum_length, const uint32_t start_pos, const uint32_t step)*.

Normalitás

A normalitás mértéknél a legnagyobb kihívást az összes vizsgálandó részsorozat effektív legenerálása jelentette. Leegyszerűsítve arra kellett algoritmust írni, mely az összes max. $k \in \mathbb{N}$ hosszúságú bitsorozatot előállítja (kivéve a 0 hosszút). Erre egy $(k+1)^2$ méretű mátrixot használunk, hogy a prefixek letárolásával tudjuk előállítani mindig a következő részsorozatokat. Így a mátrixba megtalálható az

összes vizsgálandó sorozat, és a generálás gyors. 0 hosszúságú sorozatról kezdünk, és minden lépésben a már meglévő prefixekhez fűzünk hozzá 0-kat és 1-eseket és ezeket behelyezzük a mátrixba. Az eljárás végén a mátrix megfelelő indexein az összes részsorozat megtalálható. Így viszont nincs különszedve a k-ad rendű normalitások számolása.

A másik költséges dolog az volt, hogy hogyan keressük meg a részsorozatok előfordulásának számát. Bár itt bitekről van szó és vannak bitsorozatokra jobb matchelő algoritmusok melyek kihasználják, hogy nem csak egyesével tudunk biteket címezni. Ezt azonban a jelenlegi reprezentációval nem lehet megtenni, az std::vector¡bool¿-ban nem tudunk több bitre egyszerre hivatkozni. Emiatt inkább string-matchelésre vezetett vissza a probléma, ezért a Rabin-Karp algoritmust implementáltam a bitsorozatos reprezentációra.

A fenti optimalizálásokkal a számolást a következő függvény valósítja meg: *long double normalityMeasure(const std::vector<bool> &seq).*

A definíció szerinti $T(E_N), M, X)$ függvényt, illetve a k-ad normalitást is implementáltam, ezeket sorban a *uint64_t TMeasure(const std::vector<bool> &seq, const uint32_t max_pos, const std::vector<bool> &subSeq)*, illetve a *long double kNormality(std::vector<bool> &seq, const uint32_t k)* függvények valósítják meg.

Korreláció

Ez a számítás a legköltségesebb a három mérték közül. A fő költséget a sorozat mérete alapján generálandó sorozatok száma. Az összes eltolássorozat számossága N méretű sorozat és k-ad rendű korreláció esetén $\binom{N}{k}$. A teljes algoritmus költsége még ennél is több számítást igényel, a teljes korreláció esetén $k \leq log_2(N)$, így ezek a binomiális együtthatók már pl. $N = 1000$-re is nagyon nagyok.

A k-ad rendű korreláció pontos számolásra a jelenleg legjobban teljesítő megoldás egy rekurzív algoritmus lett. Az összes kellő eltolássorozat legenerálása így a leggyorsabb. Próbálkoztam iteratív módon is leprogramozni a számítást, de a teljesítmény picivel rosszabb volt a rekurzívnál. Az iteratív módszereknél az is nehéz feladat, hogy a sorozatokat hogyan soroljuk fel. A rekurzív megoldás egy

tömbbe tárolja a felsorolandó sorozatokat, mely ha egy k hosszú sorozat lesz a rekurzióban, akkor vizsgáljuk meg. Ezt a megoldást a *uint64_t kCorrelation(const std::vector<bool> &seq, const uint32_t k)* valósítja meg, mely a *seq*-ben kapott sorozatra számolja ki a k-ad rendű korreláció mértéket.

Mivel ezen mérték számolása ilyen hosszú már kisebb sorozatokra is, ezért a jelenlegi programban egy közelítő megoldást implementáltam. Véletlen kiválasztott sorozatok között keresünk csak maximumot, ezzel alsó becslést tudunk adni a k-ad rendű és ezzel egyben a teljes korrelációra. Ezt a megoldást a *uint64_t kCorrelationApprox(const std::vector<bool> &seq, const uint32_t k, const uint32_t rounds)* függvény valósítja meg, a *seq*-benk apott sorozatra *rounds* darab véletlen kiválasztott k hosszúságú sorozatra kiszámolva a definícióban szereplő $V(E_N, M, D)$ mennyiséget minden megfelelő M kezdőpozícióval.